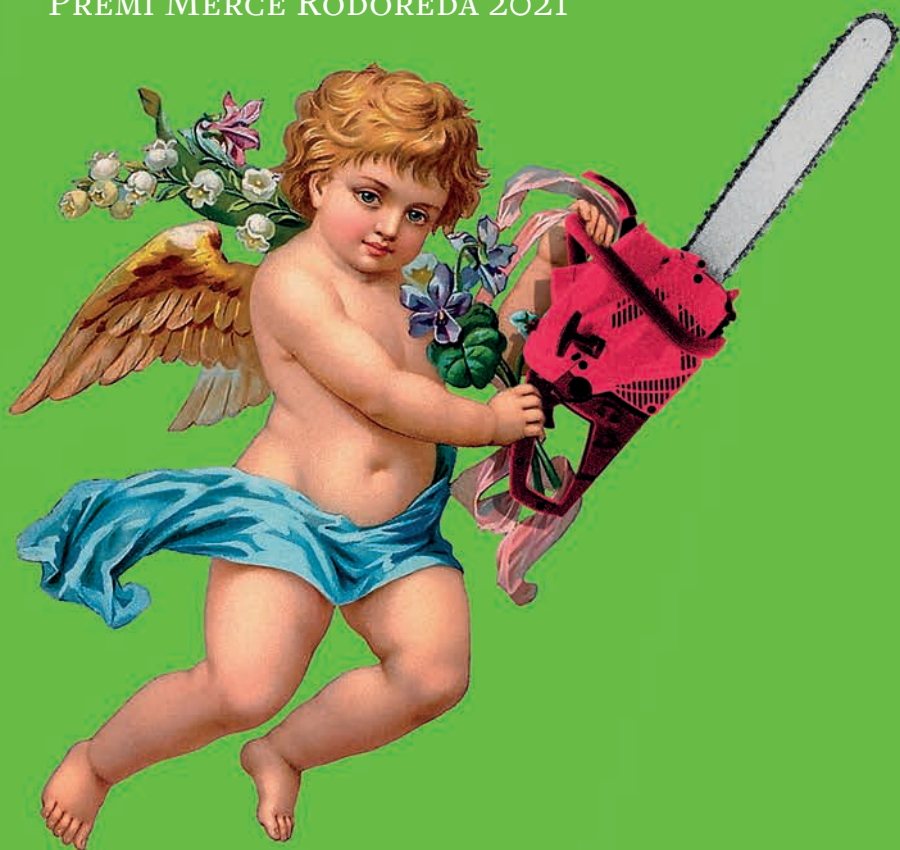

Proa

RICARD SUNYOL

Declaració d'invençions

PREMI MERCÈ RODOREDA 2021

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS

RICARD SUNYOL

DECLARACIÓ D'INVENCIONS

PREMI MERCÈ RODOREDA 2021

Proa

Declaració d'invençions ha obtingut el 24è Premi Mercè Rodoreda de contes (2021), atorgat per un jurat format per Francesco Ardolino, Joana Masó, Jordi Mir, Marina Porras i Clàudia Rius.

Proa
A Tot Vent

Primera edició: febrer del 2022

© Ricard Sunyol Estadella, 2022

Drets exclusius d'aquesta edició:
Raval Edicions SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-931-3

DIPÒSIT LEGAL: B. 1.449-2022

Composició: Realització Planeta

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

ÍNDIX

Declaració d'invençions	11
Últim capítol	23
El corredor de casa	37
La gran evasió	43
Fontanel·les	71
El correcte camí	85
L'holandès embriac	93
Els crits eufòrics dels erudits!	101
La pentinada	113
Temptativa d'anàlisi...	121
La paret (no) és blanca	137
La bona voluntat	147
Què és, això que no té nom?	159
<i>Agraïments</i>	185

Vull dir és a dir com ho dic..., un moment: jo diria. Però què. No ho sé. Pregunteu-me coses, va, que donaré respostes. No us sento, en tot cas, qui hauria de plantejar qüestions soc jo. O no? Necessito certeses, que algú se m'apropi, metafòricament, s'entén, i em miri a la cara amb un tel de llàgrimes als ulls i em preguntis: però tu vols escriure un LLIBRE? I jo li contestaria, sí, sí sí sí, així, quatre vegades, com un sonat amb un subfusell. Ni una ni dues ni tres ni cinc, quatre vegades i disparo i fallo i no et mato i l'arma s'encalla. Perquè esclar, com ho dic.

Persistiré, això sí que ho tinc. Vull dir. La tribu m'ha convençut que tots i cadascun de nosaltres carreguem una història que val la pena de ser enquadrada. D'acord. Però no tothom té l'esquena ni l'esma prou musculades per anar aplegant pedrots biogràfics a la motxilla argumental. Jo no menystindria el pes del temps i de la trama, indiscutibles causes del reuma, la ciàtica i la lumbàlgia. Potser és aquest, el motiu pel qual la majoria dels llibres que s'editen semblen

tractats de traumatologia. Ai, ui! Publicat! Què se suposa que he de fer, parlar sobre mi? I si m'agrado massa? Quina mandra, l'autogàmia. Ja en tinc prou amb la meva existència, passo d'alimentar-ne una altra. I tampoc és que visquem en el millor dels temps per dedicar-nos a sumar boques i vocables. No hi ha res PITJOR que a un ESCRIPTOR se li mori el FILL per inanició LITERÀRIA.

Exagero, hi ha qui té la sort de saber-se narrar. I si s'enfila amb traça, i l'argument t'arrenca un riure vibràtil de telèfon mòbil que et provoca una paràlisi feliç i vas pel món convertit en un manyoc neurastènic; o t'oblides de qui ets i se't crema el sopar i perds la parella, el criaturam i la roomba; i/o t'agita la pensa i et liqua el puré de patata mental que fa anys que espesseixes; el tros de vida paga la pena de ser relligat. Però jo no tinc res a oferir-vos. La meva vida és ínfima, fina i fugaç. Què voleu, de mi? Ja ho sé. Voleu el Jo, el rau-rau, som uns capgrossos i ens pensem gripaus. Ep! Compte, que estem arribant al moll de l'os, i jo l'únic os que vull tocar és el de la música. Vull que danseu al so de les meves lletres, vull que lligueu, vull que bulliu, vull que llisqueu, vull que balleu i llegiu el *Watusi*. Ho acabo de decidir amb la mateixa convicció amb què em dispo a donar veu a la bona gent del gremi literari, a aquest grupuscle de morts de fam, orgullosos de mercadejar amb penasses enquadrades. Que són tots uns botiguers de ferides, i que diu la dita que els hi agrada vestir i partir la pana. Són la nata, la *crème de la crème*.

—*Quel latière d'encrier!* —criden els editors.

—*Oui? Tu en veux plus? Putain de merde?* —s'embraceixen els escriptors una mica fora de joc.

—*Et si on dit «meuca»?* —els correctors.

—*Tu te tais et mange mon anus!* —exclamen els llefaferits a punt de l'orgasme.

—*Ne discute pas, nous l'avons déjà!* —exageren els editors.

Teiatru gavatxo. Però així és com es publiquen els llibres. No deixa de ser, *comme tout*: una bonica i empastifada *histoire d'amour*. I jo, que soc novell, faig una *révérence* i em postro davant de ses majestats, els literats. Permeteu-me que us demostrï la meva devoció besant-vos les ungles de marfil dels vostres sants peus i, de retruc, us manlevi unes engrunes de sapiència enganxades a la comissura dels llavis. No us amoïneu pas, actuaré amb la benignitat dels súbdits, i només si així ho desitgeu, m'enfundaré la vestimenta de bufó i faré quatre tombarelles mentre canto la meva cançó. Si el meu art no us abellís, no passeu pena, seré jo qui em llanci a la fossa dels cocodrils, tot dibuixant en l'aire una penúltima filigrana.

Hu ha!

Xof!

Però soc incapaç de mullar-me. A l'inici del relat, allà on em jugo el poc crèdit que atresoro al banc neuronal, curtcircuito. És una veritat universalment coneguda que un bon escriptor, en possessió d'un gran saber, cal que al principi de la història resumeixi tema,

to i intenció, que s'imagini amb gran quantitat de detalls les sabates que du el narrador. Però jo el que realment vull és calçar uns patins al nedador. No tinc remei, em sobren les rimes i les ganes de fer befa de la bòfia que tot ho vol a la manera del dinou. ¿I si començo pel final, de tres formes diferents, o mai? Em bull l'estómac, maleïts! Ara que ho dic, els experts especulen que per abordar la creació literària, l'estat dels budells és crucial. Què, escric amb els intestins? Ben mirat, obrir-me en canal amb un bisturí i desplegar el budellam per sobre de la pàgina no sembla una mala idea. Duria a terme una dissecció quirúrgica del meu món interior, la història s'inauguraria amb un honestíssim ECS. No entenc aquesta fal·lera dels escriptors amb el sistema digestiu, quan en realitat, si hi ha un òrgan que els uneix a tots és el fetge. Companys de penúries, ha arribat el moment d'apostar per una literatura cirròtica. Brindem!

Tornem al començament. M'he d'animar. Avui és el primer dia de la resta de la teva vida. Ja ho diuen, tot és posar-s'hi. Si t'esforces, ho aconseguiràs. *No pain no gain*. T'has de saber perdonar. Qui diu problema, diu oportunitat. Escriure és mentir per dir la veritat. No hi ha res a fer, em relaxo una mica i arrenco embussat de llocs comuns. I de comuns, en tenim fins i tot a les institucions. Són una autèntica tropa. Som-hi, canteu amb mi! Filla del Guinardó, alcaldessa de Barcelona! Yes a la Jesss, quina mandra el procés! *¡Pablo ready pa' combatir, vamos con todo a ganar Madrid!*

ESTOP.

Prou de temptar el mal d'estómac amb cançonetes de politicastes, a mi el que m'interessa és l'estil. Què me'n dieu. ¿Heu vist mai un cavaller a sobre de la seva muntura que no se senti poderosament preparat per a la guerra? Si no, per quins sants collons pensem que podrem domar la bèstia de la verba. Tinc un amic que d'escriure en sap un fotimer, que defensa que hem de treure la bèstia a passejar. I jo dic sí, d'acord, Mr., ja em perdonarà, però no voldria que prenguéssiu mal quan la meva monstruositat vingui a devorar-vos, i jo, triomfal, foti un salt, i de la força de l'impuls imprimeixi a terra un cràter ple de cranis genials. De moment, però, lleparé el llapis, miraré a la pissarra i copiaré fent bona lletra.

Rumio, vull dir, i penso: que si escriure equival a anar deixant un enfilall de cadàvers en diferents estats de putrefacció, a quin de tots ells em tocaria ressuscitar. No en tenen prou amb estar morts, que a sobre n'hi ha que es congreguen al seu voltant com una munició afamada de cuquets blancs. O pitjor: es posen uns guants de plàstic, plas!, i practiquen una anàlisi minuciosa per veure si encara hi ha alguna part del cos aprofitable. Diguem-ho clar, l'autoficció d'autòpsia depèn de la qualitat del difunt, d'imponderables, i tots hem llegit històries d'exhumació, però de bones, ben poques. És fortíssim, es pixen al damunt i en fan un poema. Automicció de manual, nais. I després els hi donen beques i els hi paguen les palles en una residència d'escriptors nord-americana.

—Maître!, al bufet hi falta beef, bufetades, ja m'entén, i faci el favor d'estar atent als suflés, que són els més venuts, no s'esfumessin pas.

Al final, sempre escrivim una mica sobre el mateix: procreem i envellim, sexe, morts i sang i fetge. Hey, però jo no em vull embrutar. Ara, d'enfangar-me pel pati dels intel·lectuals en sé una estona. Va, que rectifico, autoficcioem. *I love this game!*

La meva història ve plena de negres i d'immigrants, de viatges i de veritats dites a mitges. Temes sensibles, temes importants. Mireu. La vida és una successió d'esdeveniments inevitables, la majoria dels quals succeeixen en aquella època indefinida, coneguda com a Regne de la Infantesa. No puc evitar, ara que miro enrere, de recordar els viatges al Brasil. Quan eren joves i acabaven de tenir la mare, mons iaïos van haver d'emigrar, i una part dels Estadella es va quedar al país de la samba i la xafogor. Collons, si en fotia, de calda. Jo no aixecava un pam de terra, però la idea d'anar a passar els estius amb la iaia m'omplia el cor d'una nostàlgia que no entenia, però que vivia amb gran intensitat. Intensitat, concepte clau. El millor de tot era quan llogàvem un parell de cotxes i visitàvem indrets paradisiàcs. El pentinat de pedra de la iaia, la mala bava del iaïo... Uf, quina mandra, la prosa geriatrica i afectada. És posar-se a parlar de la parentela i em surt el catalanet àvid de revelacions que tots duem dins. Èrem a la recepció de l'hotel que ens podíem permetre, quan un grum negre i nan ens va oferir la

seva ajuda. Sé que us estic avorrint, fins i tot jo ho estic, però estigueu atents a la meva reacció. Vaig embogir i, fora de mi, vaig assenyalar el pobre homenet i li vaig cridar que era un conguito i que me'l volia menjar. Quin crac! Putos publicistes i dissenyadors i els seus snacks que fomenten el canibalisme. Queda clar, la societat m'ha fet violent, racista, i escriptor d'auto-ficció polemica. Vull tots els premis!

Historietes a part, jo diria que l'èxit d'un bon llibre depèn més del com que no del què. Se me'n fot que el teu professor d'educació física t'encastés contra les taquilles del gimnàs quan tenies catorze anys. Costa de creure, però el fet per si sol no és important. Un merder. Però hey, *respect*, i a forrar-se tocant les tecles del sentimentalisme. Sigui com sigui, tots manipulem amb les mateixes normes: narrador, personatges, temps, acció, arc de transformació, estructura, punt de vista, i tal. És tenir-ho clar, i a prendre pel sac. Va, que no tenim tot el dia. I si m'apunto a l'Escola d'Es-criptura de l'Ateneu Barcelonès? Ni de conya. Allà no-més hi tenen un patiot ple de ratpenats que s'alimenten de les pelleriques de les mòmies que es petrifiquen al sol, i a on els burgesots esnifen gelocatil i s'embraceixen comentant un vestit ultra *chic* que gastava la Ferrusola quan encara no havia de dur bolquers, i es vanaglorien de saber cuinar mandonguilles amb sípia i parlen del Dorado Pujolista com uns temps a recuperar; que van tips de Proust i Fitzgerald, de còctels i magdalenes, i que llegeixen com qui rep una nòmina

pel sol fet d'existir, molt i malament. M'encenc. Als professors empoltronits de l'Ateneu també els preocupa molt el tema de la història. Com el porteu? Jo fatal, tan malament, que m'injecto meta. Però sabeu què, vosaltres sereu els responsables de pillar el tema.

Pst, pst! Que jo en tinc, de tema. Merda de la bona i barateta, de premi! M'acaben de passar una polguaschina i una metairenesoladona que us faran veure les estrelles. Mmmm! Quina gusterà! Això sí que és un viatge! No? I uns gramets de feminisme? Va, us en regalo un parell, que me'n sobren. Us els amagueu a la butxaca i us pinteu unes clenxes abans de cardar amb la parella. La nit se us farà curta! Un moment. Tot això és material de *dealer* de poble. Si el que vull és vendre llibres a l'engròs i moure pasta de veritat, m'he de projectar al món sencer. Tenir un pensament global, abandonar els regionalismes i les fronteres lingüístiques. Ser un ciutadà del món. *¡Vamos! ¡Ciudadanos! ¡Tenemos que escribir en castellano!* Ui, no. Ho heu notat, que de sobte semblava un altre? Quina màgia, les paraules. I els accents. Us ha passat o no? He sonat catalanot, catalanot, amb les eles, les enes i les os ben marcades. Va, que hi torno: *¿Lo estáis sintiendo o no?* En fi, defectes de fàbrica: passes que cosen.

Com ho diria... Et toca. Fa estona que t'increpo i no dius ni mu, vaca sagrada. Et creus molt important, lector ideal? Desenganya't, no existeixes, ets fumarrassa de pipa d'escriptor jovencell, una idea vaga i romantitzada. Fixa't, et manego com vull. Em llegeixes

mig estirat al sofà polsós i esfilagarsat que has heretat de la teva àvia morta i que casa a la perfecció amb tots els mobles de disseny *vintage* que has comprat en una app; t'estiro al llit i la meva veu malalta t'escuda de la bafarada d'avorriments quotidians que surt de la boca de la teva parella; estàs acabat, mirant de distreure't una estona de la soledat que segur que no mereixes, ets un incomprès; et tinc, t'he enxampat al lavabo amb el cul sec de simular que cagues, surt a fora, valent; va, deixa el llibre, que et mors de ganes de jugar al pinball amb les ninetes dels ulls que et reboten dins les closques seguint el ritme de les imatges que corren per la realitat rectangular que et cap en una mà; però si només em llegeixes en estones mortes al transport públic, de deu minuts en deu minuts, no fos cas; els meus mots t'agafen dels genitals i t'ajuden a resistir-te al tutum! que fa el logo de Netflix abans de començar; no ho pots negar, tens la capacitat d'atenció d'un nadó acabat de sortir del cony de la Mare Diversió; què fas, llegint, quan el que realment vols és distreure't amb una sèrie escrita a cop d'algoritme; no perdis el temps, ¿que no tens amics i amigues amb qui fer un tallat i explicar-vos petites variants dels dramets habituals?; formes part del ridícul grup de gent que em llegirà; no ets ningú: l'amigatxo de sempre, un ocellet amb ganes de piular, un periodista mal pagat i mort de son; o això, o una faixa degudament pensada per l'editorial t'ha convençut que el llibre és l'hòstia i t'has volgut fer el guai; però jo només et tocaré la pandereta; cantaré

una cançó; faré el poca-solta i el salt mortal; t'obriré el cap amb el pic de la paraula i et deixaré trastocat. Quin món, el teu. Segur que el vols abandonar?